

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ПРОПОЗИЦІЇ

29 листопада 2022 р.

Київ

№ 2-пр

До протоколу № 43 п.1 засідання
Антимонopolного комітету України

Кабінет Міністрів України

Про надання пропозицій
щодо нормативно-правового регулювання
з метою повернення державного контролю
за обігом світлих нафтопродуктів (пального)

1. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРЕДМЕТА, ЯКИЙ ДОСЛІДЖУЄТЬСЯ

- (1) Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) проводить дослідження причин та чинників, які вплинули на обмеження пропозиції на ринку роздрібною реалізації світлих нафтопродуктів (пального) протягом квітня – травня 2022 року, а також щодо дотримання суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на ринку світлих нафтопродуктів (пального) у частині встановлення цін протягом 2022 року (далі – дослідження).
- (2) Під час проведення вказаних вище досліджень Комітет опрацював інформацію, що надійшла від органів державної влади та суб'єктів господарювання – учасників ринку світлих нафтопродуктів (пального), а також чинні нормативно-правові акти з питань регулювання відповідного ринку та встановив, зокрема, таке.

1.1. Щодо відсутності органу влади, уповноваженого на розроблення балансів попиту та пропозиції

- (3) Відповідно до пункту 1 розпорядження Кабінету Міністрів України від 06 вересня 1999 року № 926-р (далі – Розпорядження), яке було чинним до вересня 2020 року, з метою подолання напруженості на вітчизняному ринку паливно-енергетичних ресурсів і своєчасного запобігання виникненню кризових ситуацій із забезпеченням ними економіки країни, функції з розроблення балансів попиту та пропонування на нафту, нафтопродукти і природний газ було покладено на Міністерство енергетики України (далі – Міненерго) і Міністерство економіки України (далі – Мінекономіки).
- (4) Підпунктом «а» пункту 2 Розпорядження встановлено обов'язок Державної митної служби України подавати до Міненерго (щодо нафти, бензинів автомобільних, дизельного пального, мазуту і природному газу) та до національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» (щодо природного газу) інформацію про обсяги експорту та імпорту нафти, нафтопродуктів у розрізі окремих груп і природного газу в цілому по Україні.

- (5) Пунктом 4 Розпорядження встановлювався обов'язок Державного комітету статистики України запровадити місячну статистичну звітність про споживання та залишки нафти, бензинів автомобільних, дизельного пального, мазуту, природного газу й організувати подання до Міненерго інформації в цілому по Україні та в розрізі областей / регіонів про обсяги виробництва, споживання (реалізації) і залишків зазначених видів продукції.
- (6) Пунктом 6 Розпорядження Міненерго зобов'язано узагальнювати одержану інформацію щодо кожного виду продукції та подавати до Кабінету Міністрів України й Мінекономіки узагальнену інформацію у формі балансів попиту та пропонування і, **у разі виявлення негативних тенденцій на ринку паливно-енергетичних ресурсів, пропозиції щодо їх запобігання.**
- (7) На підставі постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 року № 884 вказане розпорядження втратило чинність.
- (8) На сьогоднішні положенням про Міністерство енергетики України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 року № 507, ані положенням про Міністерство економіки України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124), **не передбачено повноважень зі складання фактичних і прогнозних балансів попиту та пропозиції світлич нафтопродуктів (пального).**
- (9) Лише дорученням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 30.04.2022 № 10770/0/1-22 запроваджено вжиття Мінекономіки разом із Міненерго заходів з оптимізації роботи ринку пального в Україні в частині ціноутворення, наявності достатніх ресурсів пального та координації взаємодії заінтересованих органів виконавчої влади.
- (10) За інформацією Мінекономіки, наданою під час проведення досліджень, Міністерство не володіє даними щодо балансів попиту та пропозицій світлич нафтопродуктів (пального) окремо за 2021 – 2022 роки та вказані дані щотижня отримує від Міненерго.
- (11) У свою чергу, у період обмеження обсягів реалізації світлич нафтопродуктів (пального) учасниками ринку у квітні – травні 2022 року єдиними джерелами отримання даних Міненерго щодо ресурсів учасників ринку (бензину та дизельного палива) та їх реалізації під час виникнення дефіциту є інформація, що надсилалась у робочому порядку тими учасниками ринку світлич нафтопродуктів (пального), які погодилися її надавати.
- (12) З наведеного вбачається, що органи влади керувалися інформацією, наданою учасниками ринку світлич нафтопродуктів (пального), які могли бути зацікавленими надавати неповну та/або недостовірну інформацію.
- (13) При цьому Міненерго зазначило про відсутність можливості впливати на повноту та регулярність надання зазначених відомостей учасниками ринку світлич нафтопродуктів (пального).
- (14) **Враховуючи наведене, вбачається, що як у період обмеження пропозиції на ринку роздрібною реалізації світлич нафтопродуктів (пального) протягом квітня – травня 2022 року, так і станом на листопад 2022 року жоден державний орган не складав фактичних і прогнозних балансів попиту і пропозиції на світлі нафтопродукти (пальне). Державні органи керувалися інформацією від учасників ринку світлич нафтопродуктів (пального), яка надавалася в робочому порядку, без будь-якого документального підтвердження її достовірності.**

1.2. Щодо відсутності державних статистичних спостережень

- (15) Слід зазначати, що з 2000 року моніторинг споживання газу, нафти та окремих нафтопродуктів відбувався на основі щомісячних даних державного статистичного спостереження «Використання та запаси палива».
- (16) На виконання низки доручень Кабінету Міністрів України 2004 – 2005 років щодо заходів із забезпечення стабільного функціонування ринку нафти й нафтопродуктів в Україні та за результатами проведення Державним комітетом статистики України у 2004 році суцільного обстеження автозаправних станцій, для моніторингу продажу світлих нафтопродуктів і газу населенню через АЗС, у 2006 році запроваджено нове щомісячне спостереження.
- (17) Із 2014 року спостереження зазнало змін, пов'язаних із його програмою, а також забезпеченням відповідності видів світлих нафтопродуктів і газу, за якими збираються дані в рамках спостереження, та типології, яка представлена в Номенклатурі продукції промисловості. Нормативно-правовою основою проведення спостереження є Закон України «Про державну статистику», План державних статистичних спостережень на 2022 рік, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 року № 1497-р¹.
- (18) **Метою проведення державних статистичних спостережень** (далі – ДСС) є формування статистичної інформації щодо продажу світлих нафтопродуктів і газу суб'єктами господарювання через АЗС для інформаційного забезпечення аналізу розвитку торгівлі світлими нафтопродуктами (пальним) через АЗС, розрахунку обсягів використання та запасів світлих нафтопродуктів (пального), складання енергетичного балансу України, потреб користувачів.
- (19) **Результатом проведення державного статистичного спостереження** є первинна й узагальнена інформація, яку використовувалася в тому числі Комітетом, для визначення обсягів ринків світлих нафтопродуктів (пального) у натуральному й вартісному вираженні, динаміки продажу світлих нафтопродуктів (пального) через АЗС, кількості АЗС, запасів світлих нафтопродуктів (пального) на АЗС на кінець звітного місяця як у цілому по країні, так і в розрізі регіонів.
- (20) За інформацією Державної служби статистики України (далі – Держстат), наданою Комітету в рамках проведення досліджень, з метою зменшення звітної навантаженості на респондентів й уникнення дублювання інформаційних потоків, починаючи із січня 2022 року, наказом Держстату від 04.11.2021 № 278 скасовано форму звітності для суб'єктів господарювання, яка містила інформацію про продаж світлих нафтопродуктів і газу та проведення ДСС «Продаж світлих нафтопродуктів і газу» згідно з планом на 2022 рік.
- (21) Для формування щомісячної та річної статистичної інформації щодо використання та запасів палива, передбаченої Регламентом ЄС № 1099/2008 про енергетичну статистику, у рамках проведення ДСС «Використання та запаси палива» Держстат

¹ Державне статистичне спостереження (далі – ДСС) проводиться відповідно до Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження «Продаж світлих нафтопродуктів і газу», затверджених наказом Держстату від 03.12.2014 № 379 (у редакції наказу Держстату від 14.07.2016 № 110, зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 05.02.2019 № 47) (далі – Методологічні положення). Джерелами інформації ДСС є форми звітності № 4-мтп (річна) «Звіт про використання та запаси палива», № 4-мтп (місячна) «Звіт про використання та запаси палива», форма звітності № 1-торг (нафтопродукти) (місячна) «Про продаж світлих нафтопродуктів і газу».

запровадив щомісячне отримання адміністративних даних від Державної податкової служби України (далі – ДПС) щодо обсягів реалізованого пального у платників акцизного податку на пальне за даними системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового (далі – СЕА РПСЕ), а саме: бензину моторного, газойлів, пропану й бутану скрапленого в натуральному вираженні.

- (22) Отже, починаючи із січня 2022 року, формування статистичної інформації щодо обсягів роздрібного продажу світлих нафтопродуктів (пального) через АЗС Держстат має здійснювати за адміністративними даними ДПС, інформація має оприлюднюватися в терміни, передбачені планом державних статистичних спостережень на 2022 рік у цілому по Україні на офіційному вебсайті Держстату², по регіонах – в аналогічних статистичних продуктах на вебсайтах територіальних органів Держстату.
- (23) Отже, із січня 2022 року, з метою формування статистичної інформації про використання та запасів світлих нафтопродуктів (пального) Держстат не отримує даних щодо обсягів їх роздрібного продажу від безпосередніх учасників ринку, **а повністю залежить від інформації, наданої ДПС за даними СЕА РПСЕ.**
- (24) Разом із тим інформація, наявна в СЕА РПСЕ, наразі є неповною, такою, що не дає можливості опрацювати наявні в ній дані з огляду на таке.

1.3. Щодо відсутності даних у СЕА РПСЕ

- (25) 01 липня 2019 року Постановою Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 408 «Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового» (далі – Постанова № 408) введено в дію систему електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, метою створення якої було здійснення обліку пального в розрізі платників акцизного податку – розпорядників акцизних складів / акцизних складів пересувних за кожним кодом товарної підкатегорії згідно з УКТЗЕД та контроль за фактичним рухом пального на території України.
- (26) Відповідно до Порядку електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, затвердженого Постановою № 408, обсяги пального, виробленого на митній території України або ввезеного на митну територію України, автоматично зараховувалися в СЕА РПСЕ, розподілялися між акцизними складами пересувними, що використовувалися під час транспортування, або акцизними складами, які є ліцензійними митними складами, на яких здійснювалося митне оформлення.
- (27) Далі СЕА РПСЕ забезпечувався автоматичний облік реалізації пального з акцизного складу до іншого акцизного складу з використанням акцизного складу пересувного, а також з акцизного складу, який є місцем роздрібної торгівлі паливом, через паливороздавальні колонки в паливний бак транспортного засобу або в тару споживача, та обсягів залишків пального за кожним кодом товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД на початок та кінець доби.
- (28) Тобто через СЕА РПСЕ здійснювався повний автоматичний облік даних щодо обсягу виробленого, ввезеного, реалізованого оптом та в роздріб пального, а також залишків пального на кожному акцизному складі, у тому числі пересувному.
- (29) Законом України від 03 березня 2022 року № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей

² <https://www.ukrstat.gov.ua/> у розділі «Статистична інформація»/ «Економічна статистика» / «Енергетика»/«Використання палива (щомісячна інформація)» .

оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану», який набрав чинності 07 березня 2022 року, підрозділ 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України доповнено пунктом 69, яким встановлено, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у цьому пункті.

- (30) А саме, відповідно до абзацу першого підпункту 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, **у разі відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої цим Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.**
- (31) Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, та перелік документів, які подаються на таке підтвердження, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.07.2022 № 225, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25 серпня 2022 року за № 967/38303.
- (32) Крім цього, відповідно до підпункту 69.4 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, у разі неможливості зареєструвати акцизну накладну в Єдиному реєстрі акцизних накладних дозволяється **переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами за наявності товарно-транспортної накладної, яка повинна містити всю інформацію, що має міститися у відповідній акцизній накладній, яка повинна бути зареєстрована в Єдиному реєстрі акцизних накладних, протягом строків, визначених у цьому пункті, тобто протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.**
- (33) Комітет встановив (у тому числі з інформації, наданої ДПС), що окремі **суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність з виробництва, реалізації та зберігання пального, скористалися можливістю обмежити доступ до інформації про обсяг обігу пального та залишки пального в місцях його зберігання.** Тобто, інформація в реєстрах є неповною, а вітдак і неактуальною. При цьому встановити обсяги відсутньої інформації наразі неможливо.
- (34) Тобто з моменту набрання чинності змінами до Податкового кодексу України щодо надання суб'єктам господарювання можливості в період дії воєнного стану та протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні не подавати дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального, його переміщення на території України жоден державний орган не володіє повною інформацією про обіг пального в Україні.

1.4. Щодо АТ «Укрзалізниця»

- (35) Для зменшення дефіциту нафтопродуктів в умовах воєнного стану Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 27 травня 2022 року № 638 «Деякі питання здійснення публічних закупівель нафтопродуктів в умовах воєнного стану з метою зменшення їх дефіциту на внутрішньому ринку» (далі – Постанова № 638), якою акціонерне

товариство «Українська залізниця» (далі – АТ «Укрзалізниця») уповноважено здійснювати функції замовника із здійснення закупівель нафтопродуктів та супутніх послуг, пов'язаних із закупівлею нафтопродуктів (далі – товари та послуги) за зовнішньоекономічними та іншими договорами (контрактами) з подальшою реалізацією на внутрішньому ринку для зменшення дефіциту нафтопродуктів в умовах воєнного стану.

- (36) Згідно з підпунктом 3 пункту 2 Постанови № 638 нафтопродукти, придбані АТ «Укрзалізниця» та поставлені на митну територію України, підлягають:
- **реалізації АТ «Укрзалізниця» на внутрішньому ринку України в обсягах, необхідних для зменшення дефіциту нафтопродуктів;**
  - використанню для власних потреб;
  - придбанню у АТ «Укрзалізниця» для накопичення (приросту) матеріальних цінностей державного матеріального резерву, задоволення потреб національної безпеки та оборони у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.
- (37) Пунктом 4 Постанови № 638 доручено Міністерству економіки України разом з Міністерством фінансів України та Міністерством інфраструктури України внести на розгляд Кабінету Міністрів України проект акта щодо визначення порядку придбання органами державної влади в АТ «Укрзалізниця» нафтопродуктів для накопичення (приросту) матеріальних цінностей державного матеріального резерву, задоволення потреб національної безпеки та оборони.
- (38) Відповідно до підпункту 2 пункту 1 Змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України, затверджених Постановою № 638, пункт 13 Порядку розпорядження майном АТ«Укрзалізниця», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 року № 1054, доповнено абзацом такого змісту: «На період воєнного стану та протягом шести місяців після його припинення чи скасування відчуження (реалізація, продаж) товариством нафтопродуктів здійснюється у порядку, визначеному правлінням товариства, без застосування конкурентних засад і процедур».
- (39) За інформацією АТ «Укрзалізниця», станом на 12.08.2022 Кабінет Міністрів України не затвердив акт щодо визначення порядку придбання органами державної влади в АТ «Укрзалізниця» нафтопродуктів для накопичення (приросту) матеріальних цінностей державного матеріального резерву, задоволення потреб національної безпеки та оборони. Враховуючи зазначене, правління АТ «Укрзалізниця» не може визначити порядок, згідно з яким здійснюється відчуження (реалізація, продаж) нафтопродуктів.
- (40) На сьогодні в Комітеті відсутня інформація щодо затвердження визначеного нормативно-правового акта Кабінету Міністрів України.
- (41) З огляду на викладене, у разі виникнення повторного дефіциту світлих нафтопродуктів (пального) на внутрішньому ринку України, навіть за наявності Постанови № 638, прийнятої з метою зменшення їх дефіциту на внутрішньому ринку, АТ «Укрзалізниця» не зможе реалізувати зазначені в Постанові № 638 повноваження.

1.5. Щодо декларування зміни роздрібних цін

- (42) Окремо інформуємо, що під час проведення досліджень Комітет аналізує всі чинники, що вплинули на кон'юнктуру ринку світлих нафтопродуктів (пального), у тому числі вплив державного регулювання та реакцію учасників ринку на нього.
- (43) Під час такого аналізу окремо встановлено, що постановою Кабінету Міністрів України від 22.04.2020 № 341 (далі – Постанова № 341) **введено державне регулювання цін**

на бензини А-92, А-95 та дизельне пальне **шляхом декларування зміни роздрібних цін** у разі їх підвищення на 5 і більше відсотків.

- (44) Відповідно до пункту 3 Порядку декларування зміни роздрібних цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, і товари протиепідемічного призначення, необхідні для запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 341 (далі – Порядок), декларування зміни роздрібних цін на товари здійснюється суб'єктом господарювання щодо об'єкта (закладу) роздрібною торгівлі у разі збільшення (на 5 відсотків і більше) роздрібною ціною на товар, що реалізується таким об'єктом (закладом), порівняно з роздрібною ціною на дату набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 341 або з попередньо задекларованою роздрібною ціною.
- (45) Постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2021 року № 474 доповнено постанову Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 року № 1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова № 1236) пунктом 41⁴, яким:
- запроваджено державне регулювання цін шляхом встановлення граничного рівня торговельної надбавки, що нараховувалася до середньої вартості 1 літра дизельного палива та бензинів автомобільних;
  - запроваджено формулу розрахунку середньої вартості бензинів та дизельного палива у вигляді, яка визначається Міністерством розвитку економіки на підставі розрахунків акціонерного товариства «Національна Акціонерна Компанія «Нафтогаз України».
- (46) Розмір торговельної надбавки, як і формула розрахунку середньої вартості бензинів та дизельного палива, неодноразово зазнавала змін і постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2022 № 594 державне регулювання цін у вигляді встановлення граничного рівня торговельної надбавки на бензини автомобільні та дизельне паливо та застосування Формули зупинено.
- (47) Тобто на листопад 2022 року в частині державного регулювання цін на пальне залишається чинною лише Постанова № 341 щодо декларування зміни роздрібних цін у разі їх підвищення на 5 і більше відсотків.
- (48) З метою оцінки роздрібних цін на світлі нафтопродукти (пальне) Комітет опрацював дані Реєстру роздрібних цін, який веде в електронній формі Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба), щодо бензинів марки А-92, А-95, дизельного пального за період з 01.01.2022 по 01.08.2022, та виявив, що **найбільші учасники роздрібною ринку світлих нафтопродуктів (пального) у період з 01.01.2022 по 01.08.2022 не декларували зміни роздрібних цін на товари.**
- (49) Варто зазначити, що за порушення вимог Постанови № 341 щодо декларування роздрібних цін не передбачено жодної відповідальності, як наслідок, відсутні реальні важелі впливу на суб'єктів господарювання щодо цього питання.
- (50) Відповідно до статті 16 Закону України «Про ціни та ціноутворення» органами державного контролю (нагляду) та спостереження у сфері ціноутворення є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з контролю за цінами, та інші органи, визначені законом.

- (51) Повноваження та порядок діяльності уповноважених органів, права та обов'язки їх посадових осіб, які здійснюють державний контроль (нагляд) за дотриманням суб'єктами господарювання вимог **щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін та державне спостереження у сфері ціноутворення**, визначаються Законом України «Про ціни та ціноутворення», Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та іншими законами.
- (52) Водночас статтею 20 Закону України «Про ціни та ціноутворення» встановлено, що до суб'єктів господарювання застосовуються адміністративно-господарські санкції за, зокрема, **порушення вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін** - вилучення необґрунтовано одержаної виручки, що становить позитивну різницю між фактичною виручкою від продажу (реалізації) товару та виручкою за цінами, сформованими відповідно до запровадженого способу регулювання (крім тих, що на постійній основі надають житлово-комунальні послуги або мають адресного споживача), та штраф у розмірі 100 відсотків необґрунтовано одержаної виручки.
- (53) Також підпунктом 2 пункту 3 Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 року № 667 (далі – Положення № 667), встановлено, що основними завданнями Держпродспоживслужби є, зокрема, здійснення відповідно до закону державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.
- (54) Підпунктом 11 пункту 4 Положення № 667 передбачено, що Держпродспоживслужба відповідно до покладених на неї завдань у сфері дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін здійснює в тому числі **державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог формування, встановлення та застосування державних регульованих цін**; надає органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання обов'язкові до виконання приписи про усунення порушень вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.
- (55) Держпродспоживслужба повідомила, що у зв'язку з недотриманням вимог щодо декларування зміни роздрібних цін на нафтопродукти (пальне) найбільшим учасникам роздрібно-го ринку нафтопродуктів (пального) направлялися листи щодо необхідності дотримання вимог Порядку. Також на підставі доручення Прем'єр-міністра України від 08.05.2022 № 11381/0/1-22 здійснювалися позапланові перевірки, під час яких перевірялося дотримання суб'єктами господарювання вимог пункту 41⁴ Постанови № 1236, вимоги Постанови № 341, у результаті яких за завищення граничного рівня торгової надбавки або невиконання суб'єктами господарювання вимог щодо декларування зміни роздрібних цін на нафтопродукти (пальне) на суб'єктив господарювання накладено адміністративно-господарські санкції у вигляді штрафів, більша частина з яких не сплачена.
- (56) Разом із тим аналіз відповідних даних Реєстру роздрібних цін на світлі нафтопродукти (пальне) станом на листопад 2022 року засвідчив, що учасники роздрібно-го ринку світлих нафтопродуктів (пального), на яких накладено штрафні санкції, досі не здійснюють декларування роздрібних цін на світлі нафтопродукти (пальне).
- (57) З огляду на викладене такий механізм, як проведення перевірок уповноваженими органами та застосування штрафних санкцій до суб'єктів господарювання, не є достатнім та ефективним важелем впливу на протиправну поведінку останніх, оскільки не позбавляє можливості вчинення порушення в подальшому.

- (58) Під час проведення досліджень Комітет, крім іншого, встановив, що з вересня 2020 року в Україні відсутній державний орган, відповідальний за ведення фактичних та прогнозних балансів попиту та пропозиції на ринку світлич нафтопродуктів (пального).
- (59) А отже, на період виникнення обмеження пропозиції на ринку роздрібною реалізації світлич нафтопродуктів (пального) протягом квітня – травня 2022 року, як і станом на листопад 2022 року, жоден державний орган не складав та не складає фактичних і прогнозних балансів попиту та пропозиції на світлі нафтопродукти (пальне).
- (60) З моменту внесення змін до Податкового кодексу України в частині надання дозволу суб'єктам господарювання не подавати звітність, у тому числі звітність, передбачену пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, не реєструвати у відповідних реєстрах податкові або акцизні накладні, розрахунки коригування, не подавати електронні документи, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального, ринок світлич нафтопродуктів (пального) став недостатньо контрольованим.
- (61) Вказане призвело до того, що жоден державний орган не обізнаний про реальні обсяги наявних в учасників ринку залишків світлич нафтопродуктів (пального), так само як і про обсяги реалізованого пального, обсяги втраченого внаслідок воєнних дій пального, або такого, до якого відсутній доступ.
- (62) Дані, які надаються та/або можуть бути надані уповноваженими державними органами, не є повними та актуальними у зв'язку з відсутністю належного контролю за обігом світлич нафтопродуктів (пального).
- (63) У свою чергу, всі державні органи стали залежними від суб'єктів господарювання – учасників ринку світлич нафтопродуктів (пального) та інформації, яку вони надають, без належної можливості здійснити перевірку такої інформації або порівняти з іншими періодами, коли існувала обов'язкова податкова та статистична звітність.
- (64) Вказані обставини в сукупності можуть ускладнити вчинення дій щодо своєчасного запобігання виникненню кризових ситуацій із забезпеченням світличими нафтопродуктами (пальним) та повторення ситуації, яка відбулась у квітні – травні 2022 року.

2. Кабінет Міністрів України

- (65) Відповідно до статті 1 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, який здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим і місцеві держадміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність зазначених органів.
- (66) Відповідно до абзацу другого пункту 1 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України у сфері економіки, фінансів, трудових відносин, зайнятості населення, трудової міграції, оплати та охорони праці забезпечує проведення державної економічної політики, здійснює прогнозування та державне регулювання національної економіки; забезпечує розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного та соціального розвитку.
- (67) Відповідно до частини першої статті 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, видає обов'язкові для виконання акти - постанови і розпорядження.

- (68) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи влади – міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим, державні органи, що здійснюють регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, ринків капіталу та організованих товарних ринків, державні органи приватизації, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, місцеві органи виконавчої влади.
- (69) Відповідно до пункту 3 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» у сфері формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції, нормативного і методичного забезпечення діяльності Антимонопольного комітету України та застосування законодавства про захист економічної конкуренції **Антимонопольний комітет України має повноваження брати участь у розробленні та вносити в установленому порядку Президенту України та Кабінету Міністрів України пропозиції щодо законів та інших нормативно-правових актів**, які регулюють питання розвитку конкуренції, конкурентної політики та демонополізації економіки, погоджувати проекти нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, що можуть вплинути на конкуренцію.

На підставі викладеного, з метою сприяння розвитку конкуренції, керуючись пунктом 3 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України

ПРОПОНУЄ:

1. Визначити орган державної влади й покласти на нього повноваження щодо складання та ведення фактичних і прогнозних балансів попиту та пропозиції світлих нафтопродуктів (пального) на відповідному ринку для недопущення виникнення дефіциту.
2. Ініціювати внесення змін до Податкового кодексу України щодо відновлення подання електронних документів, які містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування.
3. Надати доручення Міністерству економіки України, Міністерству фінансів України та Міністерству інфраструктури України щодо невідкладного виконання вимог пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2022 року № 638 «Деякі питання здійснення публічних закупівель нафтопродуктів в умовах воєнного стану з метою зменшення їх дефіциту на внутрішньому ринку».

Про результати розгляду цих пропозицій повідомити Комітет протягом одного місяця.

Голова Комітету

Ольга ПІЩАНСЬКА